

Mənəviyyət itkisinin göynərtisi illərlə çəkilir

Milli-mənəvi dəyərləri qoruyub saxlamaq hər birimizin müqəddəs borcudur

Xalqımızın mənəvi dünyasını zənginləşdirən, tariximizi və mədəniyyətimizi ucaldan, birliliyimizi təmin edən milli-mənəvi dəyərləri qoruyub saxlamaq hər birimizin müqəddəs borcudur. Bu gün milli-mənəvi dəyərlərimiz də təsvüz etmək təşəbbüsləri və halları olduğu üçün, bu vacib məsələnin daim diqqətdə saxlanması zərurəti yaranıb. Tarixi qürur duyduğumuz meyarların, nailiyyətlərimizin üstündən belə asanlıqla xətt çəkmək, onu aşağılamaq istəyinin bözən baş qaldırması bizi çox qayğılandırır. İlk növbədə hər bir ziyalı ösrlər boyu cıalanmış, zamanın kəsməkəşli sınaqlarından çıxmış, olonmuş, saflaşmış, bu günümüzün həyatı tələbatı olan, xalqımızın özünəməxsus milli mentaliteti meyarlarına çevrilən mənəvi dəyərlər yüksək əxlaqi xüsusiyyətlərin təəcəssümüdür və düz-çörək qədr hamımıza əzizdir.

Keçid dövründə milli-mənəvi areantasiyalarda yaranan boşluqlardan istifadə edən ünsürlər yanlış ideologiyaları, qondarma və qurama addolları, hətta başqa xalqların xarakterik xüsusiyyətlərindən doğan adətləri mill il-lərlə tariximizə keçmə-keçmələrində deformatsiya uğramadan, bu günümüzdə gözəlləşdirən həmişə fəxr duyduğumuz müqəddəs milli-mənəvi dəyərlərimizlə yanaşı, yabançı adət-ənənələri də təbliğ etməyə çalışsalar və çox təəssüf ki, getdikcə bu, geniş vüsət almışdır. Əxlaqi dəyərlərimizin toxunulmazlığı, həmişə qorunmalı olduğumuz elə bir müqəddəs meyarlardır ki, görək bugünkü sosial-iqtisadi nailiyyətlərimizdən məqsədyönlü istifadə edərək dünyaya inteqrasiya edildikə, qadim mədəniyyətimizi qaynaqlarını, gözəlliklərini bir örnək kimi, başqa xalqlara da sevdiklər Müdrik ağsaqqallarımız, söz sahibli olan ziyalılarımız, xüsusilə geniş təbliğat-təşviq imkanları olan radio-televiziya, dövrə mətbuatı, digər kütləvi informasiya vasitələri mənəvi dəyərlərimizin təbliği və gənc nəsələ xətali izah edilmiş işlərinin fəvqində olmalıdır.

Vətən, ata-ana, el-oba, yurd yeri, doğma ocaq sevgisi, namus-qeyrət tə-

əssübü çəkmək, vətənpərvərlik, halal-haram, böyük-küçük, ədəb-ərkan, etik dəyərlər, unudulmaz inam və inanclarımız, nəhayət, müqəddəs milli adət-ənənələrimiz ümumən milli mentalitetimizin məhkəmə daşdır. Çox təəssüflərlə olsun ki, milli mənəfa, milli mənlilik ideyası, xalqımızın mənəvi əxlaqının, xüsusilə vətənpərvərlik kimi yüksək əxlaqi dəyərlərin aşınması baş vermiş və zaman-zaman diqqətdən kənarə qalmışdır. Keçmişimiz, həm də tariximizin ibrət dərsləridir. Bu baxımdan, bariz keçmişimiz eyni zamanda sabahımızın müəllimidir. Gənc nəslin azərbaycanlılıq ideyaları ruhunda tərbivəsi xalqımızın qələbələrini, nailiyyətlərini təminatçısıdır. Əsrlər boyu xalqımızın böyük mənlilik şüuru, əxlaqi dəyərlərə sədəqəti sayəsində, bütün təsirlərə baxmayaraq, öz dilini, dinini, milli adət-ənənələrini qoruyub saxlaya bilmis, onu xüsusilə sovetlər dövrünün ideoloji təararlarından aşınmağa imkan verməmişdir.

Örənlərimiz demişlər ki, nə qədr çətin olsa da, dağılmış iqtisadiyyatı, fabriklə və zavodları yenidən bərpa etmək olar, məişətimizi daha da gözəlləşdirmək üçün yarasıqlı evlər tikmək, bağ-bağat salmaq, parklar düzənləmək, müasir texnologiyə yenilikləri tətbiq etməklə, keyfiyyətli məhsullər istehsal etmək mümkündür. Lakin bununla yanaşı, qeyd etmək lazımdır ki, aşınmaya məruz qalmış, çirkəbatmış mənəvi əxlaqi yenidən saflaşdırmaq, xalqımızın tarixi milli-mənəvi dəyərlərini rəğmənlə cıalammaq olduqca çətin məsələdir. Əsrlər boyu formalaşmış və sələflərimizdən bizə erməğan olan mənəvi dəyərlərin aşınmasına yol versək, çox təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, bu mənəvi-əxlaqi

təməllər üzərində qurulmuş dəyərlərimizi nəsilərlər qan yaddaşına köçürmək mümkün olmayacaqdır. Çünki saf əxlaqa, əsl məhəbbətə sahibli olan insanlara daha səlis düşünməyə imkan verməyən pul hərisliyi, var-dövlət yığmaq ehtirası müasir nəsillərin mənəviyyətini korlayır, adamları insanlıqdan çıxarıb, dəyərlərimizi isə uçuruma yuvarlandırıb.

Müasir bazar iqtisadiyyatı dövrü insanlarda, ailələrdə daha bariz şəkildə görünən ehtiyac, xüsusilə qarşılıqlı şəkildə əzizlərdən, insanlardan umduğun maddi-mənəvi dəstəklərə borcu olan şəxslərdən gözlədiyini gərməkdə, cəmiyyətimizdə əxlaqi məsələlərə kəskin zərbə vurulur. Sözlün həqiqi mənasında, müasir realılığın bəzi məqamlarını diqqətə götürəndə, əxlaqsızlığı tələq edir, xüsusilə, mənəviyyəti hələ formalaşmamış gəncinliq durumuna zəiflədir, tariximizin, ailələrin milli-mənəvi dəyərlərinə xətalə gətirir.

Düşünürsən ki, bu cür təararlandı qoruna biləcək əxlaqi dəyərlərimizi hişf edib saxlamağı və gələcək nəsillərə ötürülməli olan milli dəyərləri-

mizi yaşada biləcəyikmi? Bax bu məqamda ziyalılar yada düşür. Ziyalılar - müqəddəslik, haqq-ədələt, müdriklik, Vətənə və xalqa sonsuz məhəbbət mücəssəməsi olsalar, əsl şəxsiyyət kimi tarixdə yaşayarlardı. Çünki milli-mənəvi əxlaqi dəyərləri ni itirən xalq həmişə məğlub olar. İnsanlar haqq yolundan sapındıranlara aman vermək olmaz. Zəfər də, məğlubiyyət də əql və düşüncənin gücündədir. Dünya malından yüksək olan ad-sana nail olmaq isə daha şəxslərdir. Əsl ziyalılar xalqımızın mənəvi sərəvətidir. Mənəvi saflıq insanı həmişə ucaldır. Müdriklik demişlər ki, insanın ən böyük müəllimi təbiətdir. Arzu və istəklərimiz hesab istəməlidir. Biz ösrləri düz yolla gətirməyikmi? İndi hara və necə gedirik? Belə bir deyim var:

"Düşünən daşlara, addımlara bax, Omrun sevindir, ahıdır insan, Məzarın içində bir ovuc torpaq Məzarın çöldəni dəhi bir insan!" "Sizin nəsliniz əxlaqınızdır, qo-humlarınız isə gördüyünüz yaxşı işlər, yaxşı əməllərdir." (Məhəmməd Peyğəmbər).

"Dövrən bir günəşdir, ömür isə qar Vafasız dünyaya meyl etmə, zinhar. İndi ki öləcək pis də, yaxşı da, Xos ona ki, çatdı yaxşı bir ada" (Sədi Sırazi).

İnsanı mükəmməlliyə aparan dəyərlər çoxdur, şəxsiyyəti nurlandıran isə onun gözəl qəbidir. Haqq-ədələt, ədəb, yaranmışlara məhəbbət, sevgi, mərhəmət, dostluq, höqiqət, səxavət, mərifət, bacarıq, istedad və zəhmət... İnsan mükəmməlliyinin məhkəmə daşdır.

Tarixən hətta ailələrdə, tayfalarda, kənd və obalarda, azsaylı xalqların yaşayış yerlərində özünəməxsus adət-ənənələrin həyata keçirilməsinə qoyulan qadağalar, təqiblər, cəzalar da xalqın öz soykökünə inamını sarsıda bilməmişdir. Azərbaycan oğullarının əsasən hərbi-tikinti hissələrinə xidmətə göndərilməsinə, sərhəd qoşunlarında, xüsusi müdafiə dəstələrində müsəlman respublikalarının övladlarının xidmətə buraxılmaması təkcə hər hansı bir etibarsızlıq, ideoloji dayənlətin olmamasında, sən dilini yaxşı bilməməsində deyil, əsasən gələcəyə hesablanmış tədbirlərdən olmuşdur. Lakin xalqımızın tarixi qan yaddaşı baş verən hadisələr fəvqində onu dirçəldi. Xalqımız düşünür təki, vətənpərvərlik hissənin gücü gərçəkliyi, müasir həyat həqiqətlərini obyektiv şərh edərək özünüdərbirəyi xarakterik olaraq əxz edir. Gəncərimizi düşünən istiqamətlərə yönəlmək, mənəvi tərbivəyə əsilməyə, ailələrin, təhsil müəs-sələrlərinin, söz sahibli olan insanların, ağsaqqalların, xüsusilə ziyalılarının imkanlarını, təsir gücünü artırmağa zaman yarıdır. Bu baxımdan kütləvi informasiya vasitələri, televiziya-radiodun təsir dairəsi və tərbivəvi rolu böyükdür.

Bu missiyanı insanların mənəvi dünyasına ehtiyac duyduqları mətbuatımız necə yerinə yetirir. Bu günümüzdə nəzər salsaq acı bir realılıq qarşılaşırıq. Heç də cəmiyyətimizi formalaşdırmağa borcu olan, insanla-

KİVDF

Azərbaycanın
dövlətçilik tarixinin, milli
adət-ənənələrinin, elm və
mədəniyyətinin təbliği

www.kivdf.gov.az

rın ideoloji tərbivəsində mühüm əhəmiyyət kəsb edən mətbuat vasitələri çoxdan təarazlıqni, mənəvi tərbivənin önündə gətirməli olan mövqeyini itirmişdir - desək, yanlışdır.

Əsasən qeyri-peşakarlıq, jurnalistik etikasına əməl etməyən, mətbuat sözün təsir gücünü, özünü qiymətləndirməyi bacarmayan, ayrı-ayrı iddialı şəxslərin yersiz və lüzumsuz sifarişinə rəğmənlərdən edildən yazılar insanları nəinki bir-birindən düşmənsi edir, eyni zamanda onların əhatəsində olan övladlarını və yaxınlarını sarsıdır, böyük-küçüklük, ailə başçısı nüfuzuna mənlə təsirlər göstərir. Saysız-hesabsız qəzetlərin təmsalında təqdim olunan belə yazılar, ümumiyyətlə xalqımızın zəngin etik dəvranışları, mənəvi-əxlaqi dəyərləri ilə, xüsusilə jurnalistin peşə məsuliyyəti ilə bir araya sığmır, qəzet səhifələrində şəxsiyyəti təhqir edən, insan ləyaqətini alçaladan, onu ailəsi və dostları qarşısında başısağıq edən yazılar çoxdur. Bu yazılardan mənəviyyəti əsasən çaynana səhəblərinə söykənsə də, onu kütləvi mətbuat səhifələrinə çıxarmaq heç bir əxlaqımıza yarasın, ümumən xalqımızın milli-mənəvi dəyərləri ilə bir araya sığmayan mövqədir, lüzumsuz yanaşmalıdır.

(Ardı var)

CAVANŞİR

Məqalə Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap edilmişdir